

zaaknummer 2015 W 1559

datum advies 17 maart 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],

geboren op [datum],

wonende te [plaats] ([land]),

hierna te noemen: klager,

juridisch adviseur: mevr. mr. N.A. Viellevoye-Geers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wijlen) [naam],

geboren op [datum], overleden op [datum],

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde,

onder meer werkzaam geweest als pastoor in de parochie [naam] in [plaats]

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 30 juli 2015.

Op 22 oktober 2015 is een inhoudelijke reactie binnengekomen van [naam], Hoofd Bureau Officialaat van het Aartsbisdom te Utrecht.

Op 9 februari 2016 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is daarbij verschenen met zijn echtgenote. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur, mevr. mr. N.A. Villevoye, advocaat te Nijmegen.

Namens het Aartsbisdom te Utrecht is verschenen [naam], Hoofd Bureau Officialaat van het Aartsbisdom te Utrecht.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager is opgegroeid in [plaats]. Klager is nummer zes uit een gezin met negen kinderen. Klager kwam uit een katholiek gezin, dat een eigen bank had in de [Kerk] (derde/vierde rij van voren). Dit was een prachtige kerk voor klager. Als kind maakte het zeer veel indruk op klager en nog steeds. Klager ging vaak zelfs drie keer per dag naar de kerk vanaf de eerste/tweede klas lagere school. Zondags voor het ontbijt was klager al beneden om te lezen en te kijken in het Oude en Nieuwe Testament. Het fascineerde hem. Klager wilde ook graag priester worden. Hij was zeer katholiek en zeer toegewijd aan de Kerk. Hij haalde zelfs wijwater uit de kerk, ging daar voor het slapen mee rond en bad op zijn knieën voor het bed. Hij wist zeker dat hij zijn leven wilde wijden aan de Rooms-Katholieke Kerk. De woning van het gezin was tegenover de lagere school, [naam]school, die naast de kerk lag. Aangeklaagde was pastoor van de [Parochie] en droeg een bruine toga. Klager zat bij het kerkkoor. De lagere school en de kerk waren in die tijd nauw met elkaar verweven. Het gezin was bij aangeklaagde bekend als een katholiek en gelovig gezin. Aangeklaagde kwam vaak op het schoolplein van de school, [school]. Aangeklaagde riep klager dan en zei tegen hem dat hij na schooltijd naar hem toe moest komen, aanvankelijk in het fietsenhok. Daar begon het. Klager moest bij aangeklaagde op schoot gaan zitten. Klager had een korte broek aan, zoals alle jongens in die tijd. De handen van aangeklaagde gingen dan onder de broek van klager en zijn geslachtsdeel werd betast. Klager kan zich herinneren dat aangeklaagde op dat moment zelf ook zat. Waar hij op zat, weet hij niet meer. De eerste

keer vond in ieder geval plaats in het fietsenhok. Klager was zes toen hij op school kwam. Hij was een zogenaamde vroege leerling. Het boven omschreven seksueel misbruik (later ook in de serre, het papierhok en de parochietuin) gebeurde in de derde/vierde/vijfde klas en klager was in die tijd negen/tien/elf jaar oud. Klager vond het heel vreemd. Hij kende de tien geboden en één van de tien geboden was, dat je geen onkuisheid mocht doen. Dit klopte dus niet. Aangeklaagde gaf aan dat het tussen hen moest blijven. Het seksueel misbruik verplaatste zich naar de serre bij de Pastorie en de omsloten tuin. Een deel van de tuin was omsloten door hoge muren. Er was ook een huishoudster in de pastorie, maar die werd buitengesloten als ze er al was. Als het plaatsvond in de tuin en er waren andere kinderen bij, dan werden deze weggestuurd of klager werd apart meegenomen. Het kleine speelpleintje was donker en omsloten. Naarmate het seksueel misbruik vaker plaatsvond, werd klager steeds banger, vooral bang om daar nog te zijn en te spelen. Het seksueel misbruik werd ook steeds heftiger, althans het gedrag van aangeklaagde werd heftiger en hij liet zich meer gaan. Klager werd ook gezoend, vol op de mond. Hij weet niet meer of er sprake was van tongzoenen. Aangeklaagde bevredigde zichzelf ook, terwijl hij aan klager zat, maar klager zag daarbij niet het geslachtsdeel van de pastoor of heeft zich daarvan afgewend. Klager is niet door aangeklaagde verkracht. Hij moest het seksueel misbruik ondergaan, terwijl hij het heel vies vond, met name het zoenen op de mond. Klager moest zijn broek uitdoen en werd overal betast, zowel bij zijn geslachtsdeel als bij zijn scrotum. Het seksueel misbruik heeft regelmatig plaatsgevonden. Als klager een schatting moet maken, dan is het ongeveer 20 keer gebeurd in de periode van ongeveer drie jaren, in de periode 1963-1965. Volgens het klaagschrift moest klager ook een keer van aangeklaagde naar een café en daar vertellen dat hij van de aangeklaagde vandaan kwam. Klager werd daar in het café ook betast. Klager zou maar snel terug komen werd hem gezegd. Hij is toen erg bang geworden en weggerend.

Klager weet niet of iemand anders iets gezien zou kunnen hebben van het seksueel misbruik door aangeklaagde. Hij vroeg zich wel altijd af, waarom het de eerste keer in de fietsenstalling gebeurde, want die was weliswaar beschut maar lag pal voor de ingang van de school. Als het niet mocht, waarom dan juist daar waar zoveel ramen zijn?

Op een gegeven moment, toen klager ongeveer 11 jaar was, heeft hij aan zijn moeder verteld, wat aangeklaagde met hem deed. Zijn moeder wilde het niet geloven. Zij zei letterlijk: "Ik wil het niet horen. Dat geloof ik niet". Mogelijk dat zijn moeder het ook aan zijn vader verteld heeft. Klager weet niet zeker of dat ook de oorzaak was dat het seksueel misbruik daarmee ophield. Uiteindelijk deed het zich niet meer voor. Aangeklaagde werd op een gegeven moment overgeplaatst en hij ging weg uit de parochie.

2.2. Klager blokkeerde als kind volledig door het seksueel misbruik. Hij werd een bang kind, dat niets meer durfde. Hij is ook gaan stotteren, hetgeen tot zijn achttiende heeft geduurd. Klager was bang om alleen te zijn en durfde ook niet in het donker te zijn. Hij was heel bang voor het donker. Hij was ook bang om iets niet goed te doen. Hij kon soms ook niets meer uit zichzelf vertellen. Hij blokkeerde volledig, ook zonder enige aanleiding, bijvoorbeeld in de klas als hem iets gevraagd werd. Vanuit zichzelf kreeg hij later zijn angst en ademhaling onder controle. Ook het stotteren heeft hij verder zelf, zonder enige therapie, overwonnen.

Het gezin verhuisde vervolgens in 1965 vanuit [plaats] naar [plaats]. Toen veranderde er ook veel voor klager. Zij kwamen in een klein gehucht te wonen, met een klein niet katholiek schooltje. De Katholieke Kerk was in [plaats], een dorp verderop. Klager had hier geen goed gevoel bij. Hij is de Katholieke Kerk anders gaan zien, mede door de herinnering aan het seksueel misbruik in [plaats]. Zijn gevoel van verbondenheid met de Kerk nam af. Het gezin is terugverhuisd naar [plaats] in 1967. Mede door de ziekte van zijn vader kreeg het gezin veel te verduren. Voor zijn moeder was het bijna een onmogelijke taak het grote gezin te leiden. De afwezigheid van zijn vader, die jaren lang psychiatrisch is behandeld, zowel in het ziekenhuis als thuis, gaf zijn weerslag. In deze problematische setting heeft klager steeds het gevoel gehad, dat hij ergere dingen heeft meegemaakt dan de aanrandingen door aangeklaagde. Nadat het gezin terugverhuisd was naar [plaats], heeft klager uiteindelijk de middelbare school af kunnen ronden en een deel van de HTS doorlopen om vervolgens in militaire dienst te gaan. In 1979 heeft hij zijn echtgenote leren kennen en in 1986 is hij met haar getrouwd. Zij hebben twee kinderen gekregen van inmiddels 25 en 27 jaar.

Van het misbruik waren de oudere kinderen in de familie van klager op de hoogte. Een zus van klager ([naam]) heeft aangeklaagde zelfs een keer 'betrap't' toen hij klager wilde misbruiken. Ook zijn broer [naam], die eveneens 'slachtoffer' was van seksueel misbruik door aangeklaagde, was uiteindelijk van het misbruik van klager op de hoogte. Klager heeft geen regelmatig contact met zijn broer [naam]. Hij

was, tot het bezoek aan zijn juridisch adviseur, er niet van op de hoogte, dat ook hij een klacht heeft ingediend inzake seksueel misbruik binnen de Rooms-Katholieke Kerk. Hij was er niet van op de hoogte, dat zijn broer [naam] eveneens seksueel misbruikt zou zijn door aangeklaagde. Tot nu toe heeft hij zijn broer [naam] al ruim acht jaar niet gesproken.

2.3 Het doel voor klager van de procedure is, dat het verteld moet worden en dat deze kwestie niet in de doofpot gestopt moet worden.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De heer [naam], Hoofd Bureau officiaalaat Aartsbisdom Utrecht heeft in zijn reactie gesteld, dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde.

Hij concludeert, gelet op de eerdere gegrond verklaarde klachten tegen aangeklaagde, dat de door klager omschreven gebeurtenissen aannemelijk te achten zijn en biedt namens de Rooms-Katholieke Kerk zijn verontschuldiging aan voor hetgeen aangeklaagde hem heeft aangedaan.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer drieënvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde en het tijdsverloop zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden, dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk geworden, dat klager in de periode van 1963-1965 ongeveer vijftien tot twintig keer door aangeklaagde is misbruikt, waarbij dit misbruik bestond uit het betasten van de geslachtsdelen van klager en het op de mond gezoend worden door aangeklaagde.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de gegrond verklaarde klachten 2013W1135, 2015W1389 en 2013W1011 (1) tegen aangeklaagde en door de verklaring van klagers echtgenote, waarin zij verklaart, dat klager haar na een aangemeten tijd in hun relatie vertelde over het misbruik door aangeklaagde.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas negen jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden, kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van het Aartsbisdom Utrecht de klacht gegrond te verklaren.

Deze beslissing is genomen op 17 maart 2016 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en W.M. Veltman-Breddels, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.